

בהוצאה לאור

Sacred Space: Shrine, City, Land

Proceedings of the International Conference in Memory of Joshua Praver
Edited by Benjamin Z. Kedar and R.J. Zwi Werblowsky
In cooperation with Macmillan, U.K.

באסופה זו מובאים מאמריהם של חוקרים מן הארץ ומן העולם, שהתכנסו בירושלים לציון מלאות שנתיים לפטירתו של פרופ' יהושע פראוור. המאמרים שקובצו כאן דנים במקומות קדושים - הרים, ימים, מקדשים, ערים וארצות - למן העת העתיקה ועד ימינו, ברחבי תבל, למן הסהר הפורה ועד לאירופה, הודו, יפן ומקסיקו. האסופה מציעה התבוננות רבת פנים בהיבטים הדתיים, המיתיים, התרבותיים והאידיאולוגיים של אתרים ומרחבים קדושים, ואף בהיבטים הקליניים של משברים שעשויים לפקוד את המבקרים בהם.

The Jews in the Legal Sources of the Early Middle Ages

Edited with Introductions, Translations, and Annotations by Amnon Linder
In cooperation with Wayne State University Press

'משפט היהודים' הוא מכלול הטקסטים המשפטיים והנהלים מטעם רשויות השלטון הנוצריות בימי הביניים שנועדו להסדיר את המפגש בין יהודים לנוצרים עליסוד ערכיה של החברה הנוצרית. הספר הזה הוא אסופה מלאה של המקורות המהווים את 'משפט היהודים' בימי הביניים המוקדמים - למן ההתפוררות ההדרגתית של מנגנוני השלטון והשיפוט הקיסריים במערב במאות הה'ה-ה'ו ועד הבנייה האטית של מערכות שלטון חילוניות ודתיות במאות הי"א-הי"ב.

המקורות האלה חשובים משתי בחינות. ראשית, הם משקפים את העמדות העקרונית, את קווי המדיניות ואת אמצעי היישום שנקטו הרשויות השונות כלפי היהודים שהיו כפופים להן. שנית, מקורות אלו חושפים את הייחוד של הקיום היהודי בתוך הכלל של החברה הנוצרית וכנגדה. עם שהמשפט הכללי חל גם על היהודים באותם עניינים ותחומי פעילות שהוכרו ככלליים ומשותפים ליהודים ולנוצרים, הרי 'משפט היהודים' הוציאם מכלל זה בנושאים שהוגדרו כמיוחדים להם, וחייבו אפוא מעמד משפטי מיוחד. הספר הזה מכנס לראשונה בכפיפה אחת כל המקורות של 'משפט היהודים' שהיו פזורים עד כה, רובם בדפוסים באסופות למיניהן, ומקצתם בכתבי יד. מובאים כאן מאה ארבעים ושניים טקסטים בלשונם - יוונית ורומית - ובתרגום אנגלי, ולכל אחד מהם צורפו מבוא היסטורי קצר, ביאורים, והפניות ביבליוגרפיות.

Die Landjüdenschaften in Deutschland als Organe jüdischer Selbstverwaltung von der Frühen Neuzeit bis ins neunzehnte Jahrhundert

Band 1: Rheinland, Mittelrheinlande und Hessen, 1996

Band 2: Mittelrheinlande und Hessen (Fortsetzung), Franken, Pfalz-Saarland, 1997

Herausgegeben von Daniel J. Cohen

בשיתוף עם Akademie der Wissenschaften zu Göttingen

אוסף מקורות זה, העתיד להכיל שלושה כרכים, מכנס מקורות המנוסחים בשלוש השפות גרמנית, עברית ויידיש, מהן תעודות שנכתבו על ידי יהודים ומהן שנכתבו אל יהודים מטעם השלטונות. בתעודות האלה יש כדי להפיץ אור על ארגוני 'בני המדינה' ששימשו מוסדות אוטונומיים של יהודי גרמניה בעת החדשה עד ראשית המאה הי"ט. שלא כמו ועדי הארצות ודומיהם במזרח-אירופה, שהיו המוסדות המרכזיים של ההנהגה העצמית היהודית וייצגו בהיקף מחוזי וארצי יחידות ארגוניות קטנות יותר, היו 'בני המדינה' בגרמניה של המאות הי"ז-הי"ח איגודים של יחידים ששילבו את תפקידיה של קהילה מקומית באלו של גוף בין-קהילתי שייצג את היהודים כלפי חוץ וכלפי פנים.

המרכז האקדמי בקהיר

הרצאות וסדנאות

בשנת תשנ"ח נערכו הסדנאות האלה: "תיאטרון וחברה לקראת המאה ה-21"; "ספרות ותקשורת"; "תרגומי מדע מעברית לערבית"; "הוראת שפה שנייה"; "קולות מזרחיים בתרבות הישראלית". נערך מפגש תאטרון בנושא "המשפחה הישראלית בתאטרון הישראלי".

ההרצאות בתשנ"ח:

פרופ' ששון סומך

סעדיה גאון כמתרגם התורה לערבית
ד"ר שרה אוסצקי-לור
חידושים בחקר יחסי יהודים-ערבים בישראל

דן גזית

שינויים דמוגרפיים בצפון סיני ודרום ארץ-ישראל במחצית השנייה של המאה ה-19

ד"ר מוחמד אמארה

השפעות הדדיות בין השפה העברית-הישראלית והערבית הפלסטית המדוברת

ד"ר ניצה בן-ארי

חידושים בתורת התרגום

ד"ר יורם מיטל

תולדות הקהילה היהודית בשכונת עבאסיה בקהיר
פרופ' בנימין בית-הלחמי
כתות דתיות בישראל

ד"ר ירח גובר

תרבות הא'חר' בספרות הישראלית
יוסי אמיתי

מחקרים חדשים על זהותם של האזרחים הערביים בישראל
פרופ' תמר אלכסנדר
האם יש פולקלור ישראלי?

במרבית ההרצאות הייתה נוכחות של קהל מצרי (20-30 איש).

מועצת המרכז האקדמי בקהיר מינתה את פרופ' רחל גלון לרכזת הקשרים עם מצרים בתחום מדעי הטבע. סדנה משותפת ישראל-מצרים בנושא ביוטכנולוגיה של צמחים נערכה בגיזה, מצרים, ב-10 בפברואר 1999.

התעודות המובאות באוסף משקפות את פעילותם של 'בני המדינה' כמוסדות האוטונומיה היהודית, מכאן, וככלים בידי השלטונות שאפשרו להם פיקוח ושליטה על חייהם של היהודים, מכאן. בראש וראשונה יש להזכיר את התעודות העוסקות ב'יום הוועד', שבו נתכנסו 'בני המדינה' בדרך כלל אחת לשלוש שנים, בעיקר לשם התקנת רשימות משלמי המסים והסכומים המשלמים לשלטונות, וכן לצורך מינויים של בעלי תפקידים בקהילות, כגון פרנסים, גבאים, שתדלנים ורבי"ב"ד. כן מתפרסמות כאן תקנות לבחירתם של בעלי התפקידים, לקביעת ה'ערך' (סכום המס) ולניהול ענייניה הפנימיים של הקהילה. מן הפרוטוקולים של יום הוועד עולות ידיעות על קווי המסגרת הארגונית של 'בני המדינה', ואילו מן התקנות עולה כיצד נתמלאה מסגרת זו תוכן. המשא והמתן עם השלטונות חייב תכתובת ענפה כפי שמעידים המכתבים הכלולים באוסף.

המקורות ערוכים בחטיבות לפי מדינות מוצאם, וכל חטיבה נחלקת לפרקים על-פי מחוזות. בתוך כל פרק נשמר הסדר הכרונולוגי של התעודות. הללו מוערות בהערות ומלוות בבירורים היסטוריים.

במבוא המקיף סוקר המחבר את התפתחות ארגוני 'בני המדינה' ואת מוסדותיהם וכן את טיב המקורות שעליהם מיוסדת המהדורה.

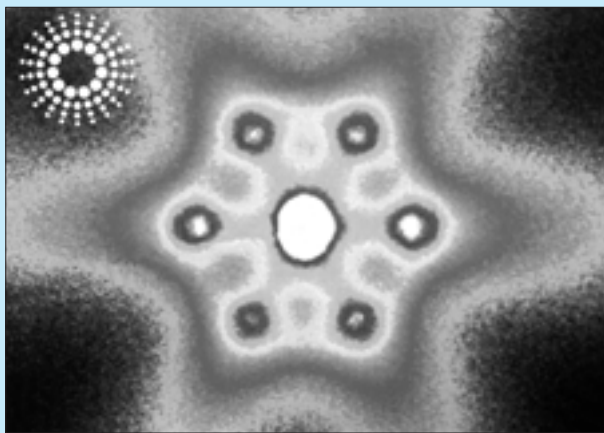
שירת בני מערבא - שירים ארמיים של יהודי ארץ-ישראל בתקופה הביזנטית

צירפו מבוא, חילופי-נוסח, תרגום וביאורים

יוסף יהלום ומיכאל סוקולוף

לאחר כיבוש ארץ-ישראל בידי המוסלמים במאה השביעית לספה"נ, חדל אט אט הניב הארמי היהודי לשמש בפי תושבי ארץ-ישראל, ובסופו של דבר הומר על ידי הערבית. מעתיקי ספרים שלא שלטו בניב הארמי הזה שיבשו את לשונם של הטקסטים הארצישראליים המקוריים, של התלמוד הירושלמי ושל מדרשי האגדה. שירים בארמית היהודית של ארץ-ישראל, אשר נשתמרו בין עליה הבלים של גניזת קהיר ואשר רובם ככולם לא הוהדרו עד עתה, הם אוצר בלום הפותח לפנינו פתח להכרת השירה הלא-ליטורגית של התקופה הביזנטית ולשונה. בספר הזה כינסו המחברים את כל השירים בארמית היהודית של ארץ-ישראל הידועים משרידי גניזת קהיר וכן מן הקדוקסים הקדומים מימי הביניים, והם מובאים בצירוף תרגום עברי, פירוש מבואר ומבוא. הטקסטים האלה משמשים מקור חשוב להכרת אוצר המילים של הארמית היהודית הארצישראלית. מילים רבות המופיעות בהם יש שאינן ידועות כלל וכלל ממקורות אחרים ויש שהן נדירות ביותר בספרותנו. צורתן ומשמעותן של מילה מסוימת מתאשרות לעתים קרובות מן המילים המקבילות בניב הארמית של הנוצרים והשומרונים - שכניהם של היהודים בארץ-ישראל. השימוש הרחב במילים יווניות מאפיין את השירים האלה, ורבות מן המילים שאינן ידועות בספרותנו ממקור אחר נשאלו במישרין מן היוונית של התקופה. נוהג זה עומד בניגוד גמור לנהוג בפיוטי בית-הכנסת של התקופה, שמחבריהם הקפידו להרחיק מלשונם כל מילה זרה. אם כי אי-אפשר לתארך בוודאות את השירים היחידים, נראה שלפחות מקצתם נתחברו כבר במאה הרביעית, כפי שמוכיחים קטעי השירה שנתגלו בפפירוסים עתיקים. ההתייחסות המרומזת לתחרויות גלדיטוריים בשיר אחר מלמדת גם היא על תאריך מוקדם זה, שהרי התחרויות האלה בוטלו כבר בסוף המאה הרביעית, כאשר הייתה הנצרות לדת

חתימה על הצטרפות ישראל ל-ESRF

פיזור של קרני X בזוויות קטנות על אפקט הזרימה בפזה למרית של גביש נוזלי בתערובת "סבון+תחמיץ"

בי"ט חשון תשנ"ט (8 בנובמבר 1998) נערך באקדמיה טקס חתימה על הסכם הצטרפותה של ישראל ל-ESRF (European Synchrotron Radiation Facility). ההסכם מאפשר גישה ישירה למדענים ישראלים למתקן קרינת הסינכרוטרון. למחרת הטקס נערך יום עיון על קרינת הסינכרוטרון בהשתתפות נציגי ESRF ומדענים ישראלים.

יותר מעשרים קבוצות מחקר בארץ במגוון המדעים - מביוולוגיה עד פיזיקה - משתמשות במתקני קרינת הסינכרוטרון. ההסכם שנחתם יאפשר להן נגישות ישירה למתקן מתקדם זה (מהדור השלישי).